

SAĞLIK SEKTÖRÜNDEKİ STRATEJİK DEĞİŞİM ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

İsmail BİÇER *

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, sağlık sektöründe stratejik değişim kavramının bibliyometrik göstergeler açısından incelenmesi ve çalışmaların içeriklerinin incelenmesidir. Bu kapsamda sağlık sektöründeki stratejik değişim çalışmalarının değerlendirilmesi için bibliyometrik analiz yapılmıştır. Araştırmada analize dahil edilen çalışmalar 1983-2024 yılları arasında Web of Science'da yayınlanan "strategic change" and (health or healthcare or hospital) terimleri ile sınırlandırılmış 175 makaleyi kapsamaktadır. Araştırmanın bulgularına göre en fazla yayın 2015 yılında gerçekleştirilmiştir. En çok yayın yapılan ülkeler sırasıyla ABD, İngiltere ve Kanada olarak tespit edilmiştir. En fazla tekrar eden anahtar sözcükler ise stratejik değişim, organizasyonel değişim ve sağlık hizmetleri olarak tespit edilmiştir. Sonuçlara göre en sık kullanılan anahtar kelimelerle bağlantılı olarak liderlik, stratejik değişimi uygulama, yenilik, değişim yönetimi, örgüt kültürü gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. En fazla atıf yapılan yazarlar Denis Jean-Louis, Langley Ann ve Lamothe Lise olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu çalışma stratejik değişimi destekleyen ve uygulamayı geliştirmek için ilişkili kavramların neler olduğunu göstermektedir. Sağlık sektöründe ve sağlık kurumlarında stratejik değişimi başlatma ve uygulama alanıyla ilişkili kavramlarla daha derinlemesine çalışmaların tasarlanması literatüre katkı açısından son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik değişim, sağlık sektörü, sağlık hizmetleri, bibliyometrik analiz

MAKALE HAKKINDA

*Öğr. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi Çivril Atasay Kamer Meslek Yüksekokulu Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, ismailbicer@gmail.com,

 <https://orcid.org/0000-0003-1878-0546>

Gönderim Tarihi: 03.10.2024

Kabul Tarihi: 14.06.2025

Atıfta Bulunmak İçin:

Bicer, İ. (2025). Sağlık sektöründeki stratejik değişim çalışmalarının bibliyometrik analizi. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 28(2), 293-310. <https://doi.org/10.61859/hacettepesid.1560640>

THE BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF STRATEGIC CHANGE STUDIES IN THE HEALTHCARE SECTOR

İsmail BİÇER[†]

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the concept of strategic change in the healthcare sector in terms of bibliometric indicators and to analyze the content of the studies. In this context, a bibliometric analysis was conducted to evaluate the strategic change studies in the healthcare sector. The studies included in the analysis encompass 175 articles published between 1983-2024 in the Web of Science, limited to the terms "strategic change" and (health or healthcare or hospital). According to the findings of the research, the highest number of publications occurred in 2015. The countries with the most publications were identified as the United States, the United Kingdom, and Canada, respectively. The most frequently recurring keywords were found to be strategic change, organizational change, and healthcare. Based on the results, concepts such as leadership, implementing strategic change, innovation, change management, and organizational culture stand out, in connection with the most used keywords. The most cited authors were identified as Denis Jean-Louis, Langley Ann, and Lamothe Lise. In conclusion, this study highlights the concepts that support strategic change and are related to improving implementation. Designing more in-depth studies related to initiating and implementing strategic change in the healthcare sector and healthcare institutions is crucial for contributing to the literature.

Keywords: Strategic change, health sector, healthcare, bibliometric analysis

ARTICLE INFO

[†] Lecturer Dr., Pamukkale University Çivril Atasay Kamer Vocational School of Higher Education, Health Institutions Management Program, ismailbicer@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1878-0546>

Received: 03.10.2024

Accepted: 14.06.2025

Cite This Paper:

Bıçer, İ. (2025). Sağlık sektöründeki stratejik değişim çalışmalarının bibliyometrik analizi. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 28(2), 293-310. <https://doi.org/10.61859/hacettepesid.1560640>

I. GİRİŞ

Stratejik değişim kavramında ortak bir anlayışa sahip olmak için bu kavrama net ve genel bir tanım getirmeye çalışan birçok araştırmacı olmuştur. Mintzberg (1978), kaynak temelli bakış açısıyla, stratejik değişim kavramını, bir işletmenin çeşitli ana stratejik boyutlardaki kaynak tahsisi modelindeki genel değişim olarak önermiştir. Van de Ven ve Poole (1995) stratejik değişimi, bir örgütün dış çevresiyle olan uyumunda belirli bir zaman dilimi içerisinde meydana gelen biçim, nitelik veya durum farklılıkları olarak tanımlamıştır. Stratejik değişim üzerine yapılan araştırmalar, geleneksel olarak örgütlerin kaderini belirlemede çevrenin ve yöneticilerin rollerine ilişkin iki karşıt görüş üzerinde inşa edilmiştir. Determinist bakış açısı, stratejik değişim bağlamında yöneticilere oldukça sınırlı bir rol atfederken (Hannan ve Freeman, 1977), gönüllü perspektif bakış açısı, yöneticilerin stratejik değişim üzerinde önemli etkiye sahip olduğunu varsaymaktadır (Astley ve Van de Ven, 1983). Daha sonra iki geleneksel, karşıt bakış açısı arasında köprü kurmaya çalışan diyalektik bir bakış açısı ortaya çıkmıştır. Diyalektik bakış açısı, stratejik değişimi çevresel determinizm ve yönetsel tercihin bir sonucu olarak gören daha dengeli bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır (MacKay ve Chia, 2013). Daha güncel bir yaklaşımda Mantere ve diğerleri (2012) stratejik değişimi genellikle işletmelerin görevlerinde, amaçlarında, önceliklerinde ve hedeflerinde ortaya çıkan büyük bir organizasyonel değişiklik olarak değerlendirmişlerdir. Sağlık sektörü bakış açısıyla stratejik değişim, açık sistemin yol açtığı dış ve iç çevresel tehditlerle başa çıkmak olarak değerlendirilebilir (Ridder ve Schrader, 2019).

İçinde bulunmuş olduğumuz çağda, sağlık sektörü örgütsel değişime yol açan birçok faktör nedeniyle daha dinamik ve karmaşık hale gelmiştir (Denis vd., 2001). Bu bağlamda Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) sağlık sektöründe değişim sürecini gündemine almıştır (Kickbusch ve Gleicher, 2012). Küresel sağlık açısından değişim, yönetişimin kilit bir rol oynadığı, yeterli kaynak tahsisine sahip kapsamlı sağlık sistemlerinin geliştirilmesine odaklanmıştır (Meara vd., 2015). Dolayısıyla, 21. yüzyılda sağlık sektörünün karşı karşıya kaldığı yeni zorluklar ve koşullar, sağlık yönetişiminde değişime yol açmış ve yeni stratejiler gerektirmiştir (World Health Organization, 2013). Artan fiyatlar ve maliyetler, teknolojideki önemli değişiklikler ve sektördeki istikrarsızlıklar gibi faktörler karşısında sağlık sektöründeki kurumlar, faaliyetlerini sürdürebilmek için etkili yöntemler ve modeller arayışına girmiştir (Greenfield vd., 2011). Leonard'a (2014) göre, sağlık hizmetleri politikalarındaki ve nüfus demografisindeki değişim, sektörü yeni stratejiler geliştirmeye zorlamıştır. Aynı şekilde güncellenen sağlık protokolleri, iş gücü düzenlemeleri ve gelişmiş bakım standartları gibi sağlık sektörüne özgü bağlamsal faktörler (Free vd., 2013; Ash vd., 2014), sağlık kuruluşlarında devam eden stratejik değişikliklere ve zorluklara duyulan ihtiyacı da tetiklemiştir. Yapılan araştırmalar, sağlık sektöründeki stratejik değişimin daha yoğun çevresel değişikliklerle birlikte artma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Trinh ve O'Connor, 2000). Pereira ve diğerleri (2023) yapmış oldukları çalışmada sağlık sektörünün stratejik değişim sürecini etkileyen başarı veya başarısızlığındaki temel faktörler, stratejik değişimi destekleyen teoriler ve modeller, stratejik değişime ilişkin idari ve yetkinin yerinden yönetimi ve stratejik değişimin zorlukları olmak üzere sağlık sektöründe yapılan çalışmaları dört farklı temaya ayırmışlardır. Genel olarak, değişimle ilgili çalışmaların giderek arttığı bir dönemde sağlık hizmetleri araştırmaları bu artışın gerisinde kalmıştır (Begun vd., 2003). Literatür incelendiğinde, sağlık sektöründeki stratejik değişiklikler genellikle sağlık kurumları ile ilgilidir. Bu doğrultuda yapılan çalışmaların büyük bir bölümü sağlık kurumlarındaki stratejik değişikliklere odaklanmıştır. Yapılan çalışmaların çoğu, sağlık kurumlarındaki yüksek kaliteli ve güçlü yönetime duyulan büyük ihtiyaç üzerinde odaklanmıştır (Perla vd., 2013). Stratejik değişime ilişkin literatür çoğunlukla özel sektördeki araştırmalara dayanmaktadır. Ancak bazı çalışmalar kamu sektörü kuruluşlarındaki değişimin de aynı derecede incelenmeye değer olduğunu ve yeni anlayışlar sunabileceğini ileri sürmektedir (Ferlie ve Bennett, 1992; Currie, 2000; Naranjo-Gil, 2015).

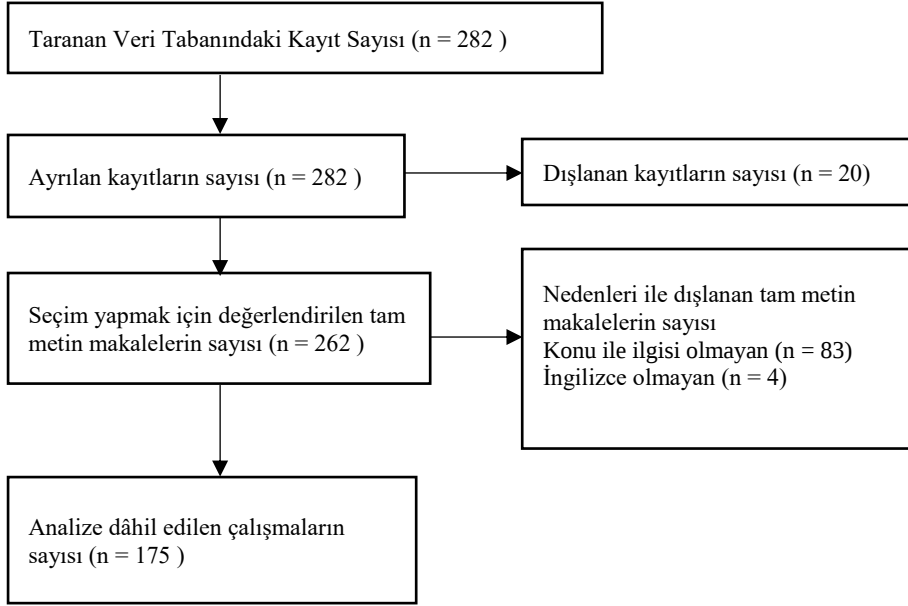
Sektörler ve kuruluşlar üzerindeki stratejik değişimin tam anlamıyla açıklanması zordur (Barnett ve Carroll, 1995). Örgütsel adaptasyon teorisyenlerine göre, kasıtlı stratejik değişim, kuruluşların çevresel koşullara uyum sağlamalarına, geleceğe hazırlanmalarına, dışa bağımlılığı azaltmalarına ve performanslarını artırmalarına yardımcı olur (Zajac ve Kraatz, 1993). Öte yandan, popülasyon ekolojisi teorisyenleri, stratejik değişimin yüksek maliyetli olabileceğini ve operasyonları kesintiye uğratarak

zarar verebileceğini öne sürmektedir (Hannan ve Freeman, 1977). Sağlık sektörü hem çevreyi çok etkileyen hem de çevreden çok etkilenen bir sektör olduğundan, stratejilerindeki değişiklikleri yönetmek için çevresel değişimleri göz ardı etmemesi gerekmektedir. Değişimi yönetmek zorlu, değişen ve son derece karmaşık bir süreçtir. Davies ve diğerlerine (2000) göre, bu sadece teknolojik veya insan odaklı çözümler arasında bir seçim değil, aynı zamanda her iki faktörün kombinasyonunu içermektedir. Bu nedenle, sağlık sektöründeki değişiklikler hem hizmetin güvenliğini ve kalitesini artırmak için hem de uygun maliyetli hale getirmek için gereklidir. Açıklanan sebeplerle stratejik değişim kavramının önemi göz önüne alınarak, bu çalışmada sağlık sektöründe stratejik değişim kavramının bibliyometrik göstergeler açısından incelenmesi ve çalışmaların içeriklerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bibliyometrik analiz sayesinde sağlık alanında stratejik değişim konusu çalışan akademisyenlere yeni çalışmalar tasarlayabilecekleri alanlar ve sektörde görev yapan yöneticilere ve çeşitli paydaşlara da ek bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

II. YÖNTEM VE KAPSAM

Bu çalışmanın amacı, sağlık sektöründe stratejik değişim kavramının bibliyometrik göstergeler açısından incelenmesi ve çalışmaların içeriklerinin incelenmesidir. Bu kapsamda sağlık sektöründe yapılan stratejik değişim çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bibliyometrik analiz, literatürde bulunan çok sayıdaki akademik çalışmaya makroskobik bir bakış sağlamayı mümkün kılan bir tekniktir. Bibliyometrik analiz teknikleri, çalışmaları performans analizi ve bilimsel haritalama olmak üzere iki kategoride inceleme imkanı sunmaktadır. Performans analizi araştırma bileşenlerinin katkılarını hesaba katarken, bilim haritalama, araştırma bileşenleri arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır (Donthu vd., 2021). Bu çalışmada bilim haritalama yöntemi kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın temel bileşenleri arasındaki entelektüel etkileşimler ve yapısal bağlantıların incelenmesi analiz sürecinin odak noktasını oluşturur. Bilim haritalama teknikleri arasında ise atıf analizi, ortak atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak kelime analizi ve ortak yazarlık analizi bulunmaktadır. Bu tür teknikler, ağ analiziyle birleştirildiğinde, araştırma alanının bibliyometrik yapısını ve entelektüel yapısını sunmada etkilidir (Baker vd., 2020). Bibliyometrik çalışmalarda uygulanan analiz tekniklerinin sonuçlarını zenginleştirmek için geliştirilebilecek ağ analizine dayalı üç zenginleştirme yolu, ağ ölçümleri, kümeleme ve görselleştirme biçiminde önerilir (Donthu vd., 2021). Bu çalışmada analiz sonuçlarını zenginleştirmek adına ağ görselleştirme yöntemi seçilmiştir.

Bu çalışmanın verileri 26 Eylül 2024 tarihinde Web of Science (WoS)'tan alınmıştır. Bilimsel yayınların analizinde en yaygın kabul gören ve sıklıkla kullanılan veri tabanı olması nedeniyle arama motoru olarak WoS seçilmiştir (Yang vd., 2013). Ayrıca WoS'un, kaliteli bir yapıya sahip olması, atıf endekslerinin en eski ve kapsamlı kayıtlarını içermesi ve kullanışlı bir arayüzü olması bibliyometrik analiz açısından önem arz etmektedir (Bahuguna vd., 2023). WOS'ta arama terimleri olarak "strategic change", "health", "healthcare" ve "hospital" kullanılmıştır. Bu terimler Boolean mantıksal operatörleri (veya, ve, değil) kullanılarak birleştirilmiştir. Bu konu araması, yayınların başlığında, özetinde ve/veya anahtar kelimelerinde "strategic change" and (health or healthcare or hospital) terimlerinin tanımlanması anlamına gelmektedir. Arama terimlerine tırnak işaretleri eklenmesi daha sıkı koşul ve arama sonuçlarının sağlamlığını sağlamaktadır (Liu vd., 2013). Bu kapsamda toplamda sağlık sektöründe stratejik değişimle ilgili 282 yayın tespit edilmiştir. Yayınların elenmesi PRISMA Bildirimi kontrol listesine (PRISMA Statement: Checklist of items to include when reporting a systematic review or meta-analysis) göre yapılmıştır. Şekil 1'de PRISMA akış şeması makale seçim süreci görülmektedir.

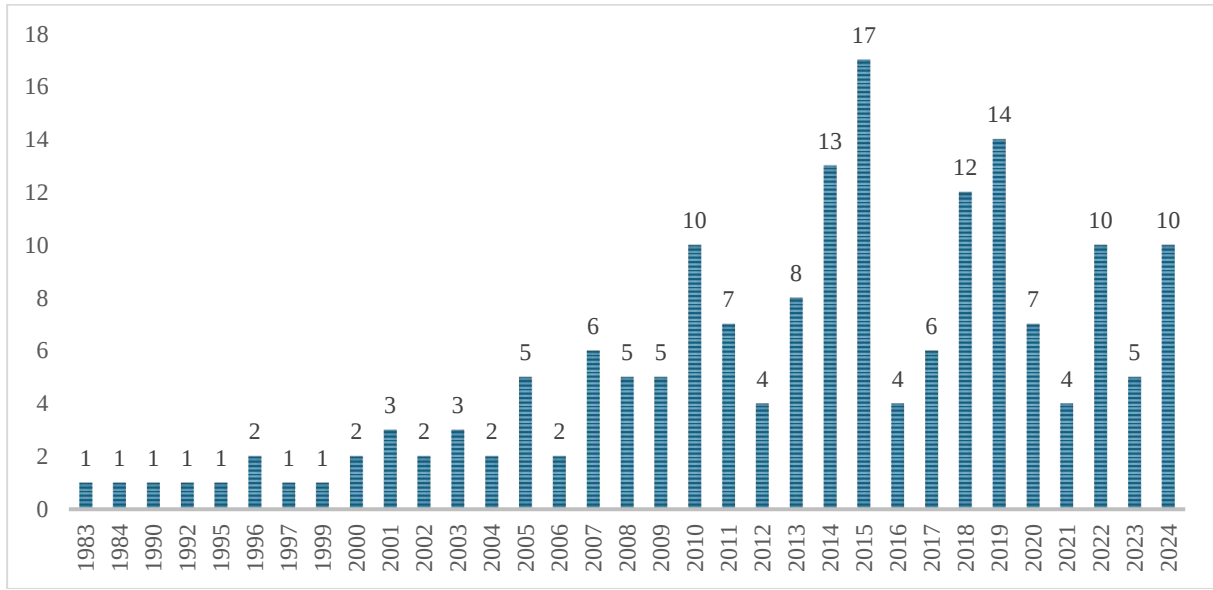
Şekil 1. PRISMA Akış Şeması Makale Seçim Süreci

Tek bir veri tabanından yayınlar alındığı için yinelenen yayın bulunmamaktadır. Sonraki aşamada kitaplar, kitap bölümleri, kongre bildirileri ve editoryal materyaller gibi çalışmalar tarama dışında bırakılmış ve erken erişim dahil olmak üzere yayımlanan makaleler (inceleme ve araştırma) dahil edildikten sonra elde edilen makale sayısı 262 olarak gerçekleşmiştir. Sonraki aşamada WoS'un alan kategorileri filtreleri kullanılarak sağlık sektörü dışında yapılmış; kamu yönetimi alanıyla ilgili olan 13, siyaset bilimiyle ilgili olan 6, eğitim bilimleriyle ilgili olan 5, mühendislik bilimleriyle ilgili olan 6 ve diğer farklı disiplinlerle ilgili olan 53 çalışma kapsam dışı bırakılmıştır. Son olarak İngilizce olmayan 4 makalede kapsam dışı bırakılmıştır ve toplamda 175 makale analiz için hazır hale getirilmiştir. Bu araştırma 1983-2024 yılları arasında yapılmış çalışmaları kapsamaktadır. WoS'ta yer alan her yayın, yazar, başlık, kaynak, özet, anahtar kelime, adresler, atıfta bulunulan referanslar, finansman ve diğer kategoriler gibi birçok detaylı bilgiyi içermektedir. Bu kapsamda belirlenen 175 yayına ait bu veriler Tab Delimited File olarak dışa aktarılmıştır. Literatürde bibliyometrik analiz için farklı yazılımlar kullanılmaktadır. Çalışma kapsamında VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer'in tercih edilme nedeni, görselleştirme, haritalama ve çok boyutlu analiz sağlaması ve veri setlerini kapsamlı bir şekilde analiz etmesidir (Dirik vd., 2023). VOSviewer haritalama yöntemi, her konuyu iki boyutlu bir haritada, iki öğe arasındaki mesafenin öğelerin benzerliğini veya ilişkisini mümkün olduğunca doğru yansıtacak şekilde hesaplamak ve konumlandırmak için kullanılmıştır.

II. BULGULAR

3.1. Yayın Çıktısı ve Büyüme Eğilimi

Hakemli yayınların sayısı, bir bilimsel araştırma disiplini veya konusunun gelişim eğilimini ölçmek için önemli bir göstergedir. Şekil 2'de gösterildiği gibi, stratejik değişim yayınlarının sayısı 2000'den bu yana artmıştır. 1983'te stratejik değişim ile ilgili yalnızca bir yayın bulunmaktadır. 2004 yılına kadar konuyla ilgili yapılan yayınlara bakıldığında oldukça sınırlı sayıda yayın olduğu görülmektedir. 2005 yılından itibaren yayın sayısında her yıl artış gözlenmekte olup, istisna olarak 2006 yılında bir düşüş gözlenmiştir. 2015 yılında yayınlanan 17 çalışma ile yayınların sayısı zirveye ulaşmıştır.

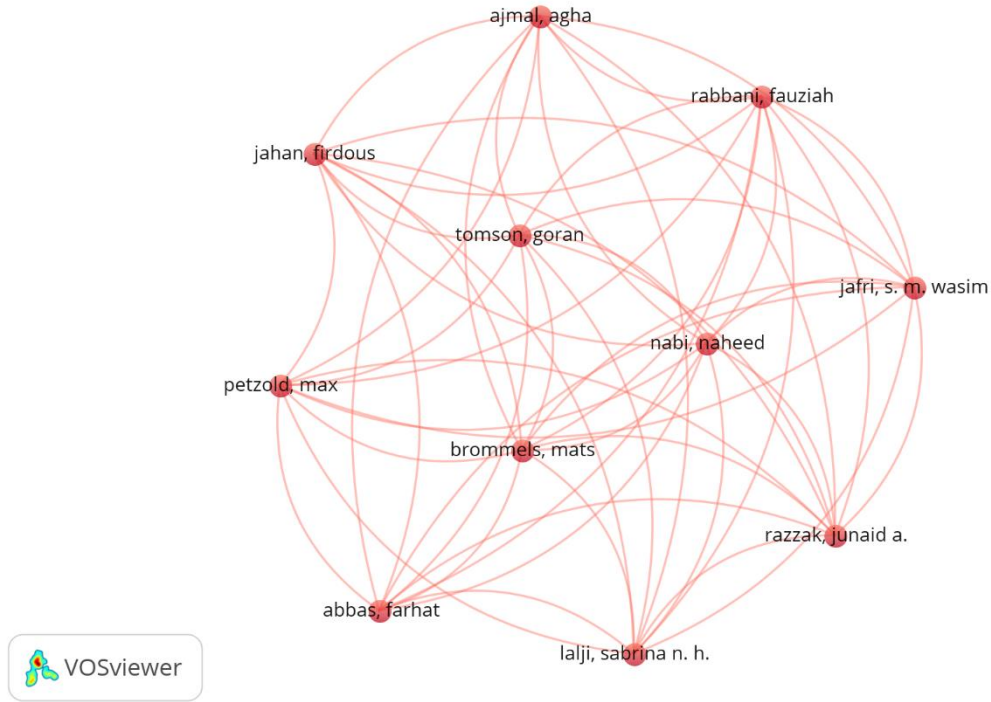
Şekil 2. Yıllara Göre Yayın Sayısının Dağılımı

3.2. Ortak Yazar Analizi

Ortak yazarlık analizi, bir araştırma alanındaki bilim insanları arasındaki etkileşimleri ve iş birliklerini inceleyen bir yöntemdir. Ortak yazarlık, bilim insanları arasındaki entelektüel işbirliğinin resmi bir yolu olarak görülmektedir (Cisneros vd., 2018). Bu sebeple bilim insanlarının birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini (bağlı kurumlar ve ülkeler gibi ilişkili yazar nitelikleri dahil) anlamak önem arz etmektedir. Analiz, iş birliklerinin farklı zaman dilimlerinde haritalanmasını sağlayarak, bilim insanlarının entelektüel gelişim yörüngelerini iş birliği ağları üzerinden incelemelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca, araştırma alanındaki yerleşik ve yükselen bilim insanlarıyla iletişime geçmek ve iş birliği yapmak isteyen bilim insanlarına önemli bilgiler sunmaktadır.

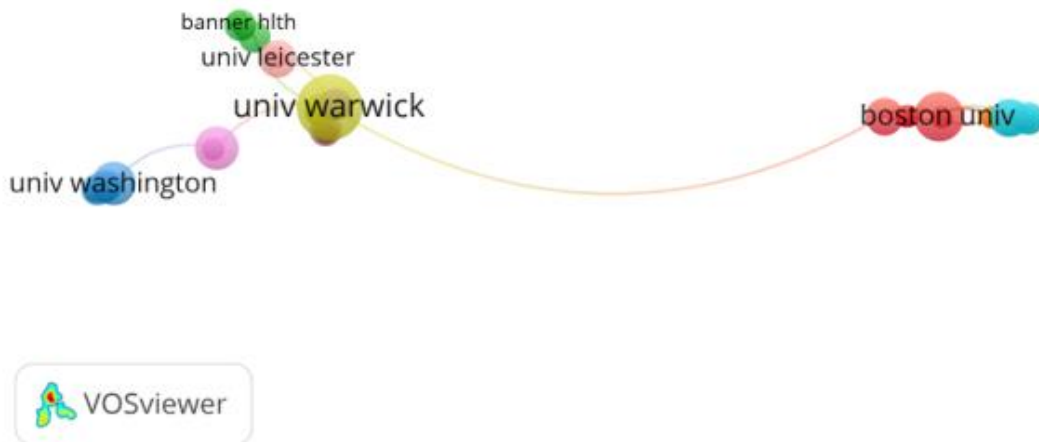
Sağlık sektöründe stratejik değişim üzerine yayın yapan yazarların iş birliği modelinde (ortak yazarlık) ağ haritasını ortaya çıkarmak için en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri uygulanmıştır ve en fazla bağlantılı ve iş birliği yapan 423 yazar tespit edilmiştir. Yapılan analize göre tek kümede 11 yazar ve 55 bağlantı bulunmaktadır. En çok atıf alan yazarların sırasıyla, Denis Jean-Louis (682), Langley Ann (682) ve Lamothe Lise (486) olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda en çok ortak yayını olan yazarlar sırasıyla Johnson Christopher E (4), Spaulding Aaron (4) ve Jansson Noora (4) oldukları belirlenmiştir. Şekil 3'te görülen dairelerin büyüklüğü yayın miktarını, iki yazar arasındaki çizgi ise aralarındaki iş birliğini temsil etmektedir. Ağdaki bağlantısı en yüksek olan araştırmacılar sırasıyla Tomson Goran (10), Firdous Jahan (10) ve Abbas Farhat (10) en yüksek bağlantı gücüne sahip yazarlar olarak tespit edilmiştir. Diğer araştırmacılar bu ana araştırmacılardan biriyle bağlantılıdır.

Şekil 3. Yazarlar Arası İş Birliğini Gösteren Ortak Yazar Bağları

Sağlık sektöründe yapılan stratejik değişim yayınları 200 farklı kurumdan çıkmaktadır. Şekil 4 kurumlar arasındaki iş birliği ağını göstermektedir. Yazar kurum analizine ilişkin ağ haritası çıkarmak için en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri uygulanmıştır. Birbiriyle bağlantılı olduğu görülen 64 birim üzerinden yapılan analizde toplamda 10 küme, 141 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 145 olarak tespit edilmiştir. En çok yayın yapan yazarların görev aldığı üniversiteler sırasıyla Warwick Üniversitesi (9), Boston Üniversitesi (5) ve Washington Üniversitesi (4) olduğu belirlenmiştir. Bu kurumlar, toplam bağlantı gücü açısından da farklı sıralarda yer almaktadır. Bağlantı gücü en yüksek olan kurumlar sırasıyla Boston Üniversitesi, Warwick Üniversitesi ve Beria Interior Üniversitesi olduğu saptanmıştır.

Şekil 4. Kurumlar Arasındaki İş Birliği Ağı

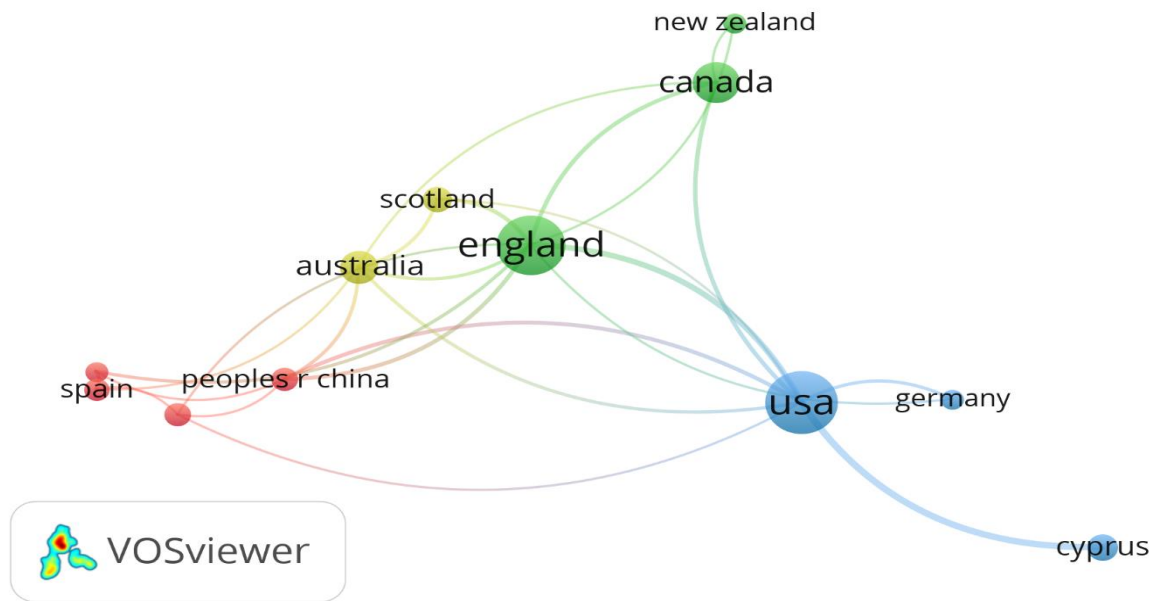
Sağlık sektöründe yapılan stratejik değişim yayınları 38 farklı ülkeden çıkmaktadır. Ülkeler arasındaki iş birliğine göre en çok yayın yapan ve en çok atıf alan ilk 10 ülke Tablo 1’de sunulmuştur. En çok yayın yapan ve en çok atıf alan ülke Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olarak görülmektedir. ABD’yi sırasıyla İngiltere, Kanada, Avusturalya, Kıbrıs, İskoçya, Çin, İtalya, İsveç ve İspanya izlemektedir.

Tablo 1. Yayın ve Atıf Sayısına Göre Ülkeler

Ülkeler	Makale Sayısı	Atıf Sayısı
ABD	51	1933
İngiltere	45	1091
Kanada	21	1595
Avusturalya	14	442
Kıbrıs	9	9
İskoçya	8	100
Çin	7	59
İtalya	7	74
İsveç	7	109
İspanya	6	305

Şekil 5 ülkeler arasındaki iş birliği ağını göstermektedir. Yazar ülke analizine ilişkin ağ haritası çıkarmak için en az beş yayın kriteri uygulanmıştır. Birbiriyle bağlantılı olduğu görülen 12 birim üzerinden yapılan analizde toplamda 4 küme, 25 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 54 olarak tespit edilmiştir. En çok yayın yapılan ülkeler sırasıyla ABD, İngiltere ve Kanada olarak tespit edilmiştir. Dairelerin boyutu yayın miktarını, bağlantıların kalınlığı ise iş birliklerinin gücünü temsil etmektedir. Renkler ise iş birliği kümelerini temsil etmektedir. ABD ve İngiltere çevresinde iki büyük küme toplandığı görülmektedir.

Şekil 5. Ülkeler Arasındaki İş Birliği Ağı

3.3. Ortak Kelime Analizi

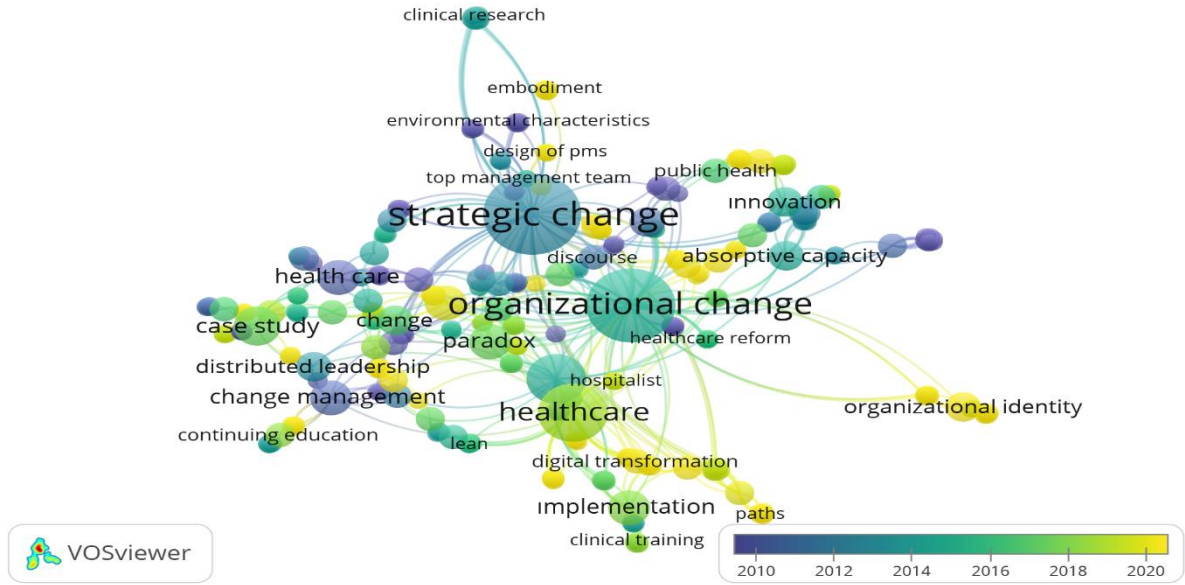
Önceki üç bilimsel haritalama tekniği yayınları merkez alırken, ortak kelime analizinde ise analiz birimi kelimelerden oluşur. Başka bir deyişle, atıf analizi, eş-atıf analizi ve odak noktası veya vekil olarak atıf yapılan veya atıf yapan yayınları kullanan bibliyografik birleştirmenin aksine, ortak kelime analizi yayının gerçek içeriğini inceleyen bir tekniktir. Ortak kelime analizindeki kelimeler genellikle “yazar anahtar kelimelerinden” türetilir ve bunun yokluğunda, dikkate değer kelimeler analiz için “makale başlıklarından”, “özetlerden” ve “tam metinlerden” de çıkarılabilir (Donthu vd., 2021).

Sağlık sektöründe yapılan stratejik değişim yayınlarından 175 yayının başlıklarından ve özetlerinden tüm isim tamlamaları alınmıştır. Yalnızca en az bir yayında geçen anahtar sözcükler dikkate alınmıştır ve 436 terim bu eşiği karşılamıştır. Yapılan analiz neticesinde 31 küme, 1039 bağlantı ve 1054 bağlantı gücü olduğu tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda stratejik değişim (strategic change), organizasyonel değişim (organizational change) ve sağlık hizmetleri (healthcare) kelimeleri en çok tekrar eden terimler olmuştur. Anahtar sözcüklerin tekrar sayıları stratejik değişim 22, organizasyonel değişim 18 ve sağlık hizmetleri 11 olarak tespit edilmiştir. Şekil 6 stratejik değişim yayınlarının terimlerinin nasıl bir araya toplandığını göstermektedir. Sonuçlara göre en sık kullanılan anahtar kelimelerle bağlantılı olarak liderlik, stratejik değişimi uygulama, yenilik, değişim yönetimi, örgüt kimliği gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır.

Şekil 6. En Sık Kullanılan Anahtar Kelime Bağları

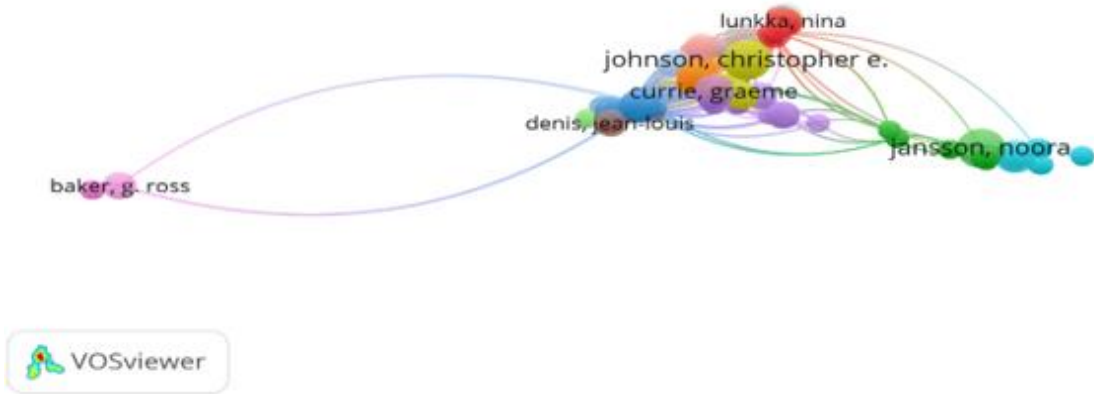
Anahtar kelimelerin son yıllara göre kullanım sıklığına bakıldığında en çok kullanılan kelimelerin örgütsel kimlik, dijital dönüşüm ve kolektif liderlik oldukları görülmektedir.

Şekil 7. Anahtar Kelimelerinin Yıllara Göre Ağ Grafiği

3.4. Atıf Analizi

Atıf analizi, bir yayının diğerine atıfta bulunması yoluyla oluşan entelektüel bağlantıları yansıttığı varsayımıyla çalışan temel bilimsel haritalama tekniklerinden biridir (Appio vd., 2014). Bu yöntemle, bir yayının etkisi aldığı atıf sayısına göre değerlendirilir ve böylece bir araştırma alanındaki en etkili yayınlar tespit edilebilir.

Atıf ağlarına ilişkin ağ haritası çıkarmak için en az bir yayın ve en az bir atıf kriteri uygulanmıştır ve yazar atıf ağları tespit edilmiştir. Birbiriyle bağlantılı olduğu görülen 423 birim üzerinden yapılan analizde toplamda 28 küme, 1097 bağlantı ve toplam bağlantı gücü 1313 olarak tespit edilmiştir. Şekil 8’de görüldüğü gibi en çok atıf alan yazarların sırasıyla, Denis Jean-Louis (682), Langley Ann (682) ve Lamothe Lise (486) olduğu belirlenmiştir. Yazarların, toplam bağlantı gücü bakımından da ilk üç sırada olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 8. Atıflar İçin Yazarların Ağ Haritası

Sağlık sektöründeki stratejik değişim çalışmalarından en fazla atıf alan 5 makale Tablo 2’de sunulmaktadır. Bu kapsamda Denis vd. (2001) tarafından yazılan makale en çok atıf alan makale

olmuştur. Golden ve Zajac (2001) tarafından yapılan çalışma en çok atıf alan ikinci çalışma olurken, Abernethy ve Brownell (1999) tarafından yapılan çalışma üçüncü sırada yer almıştır.

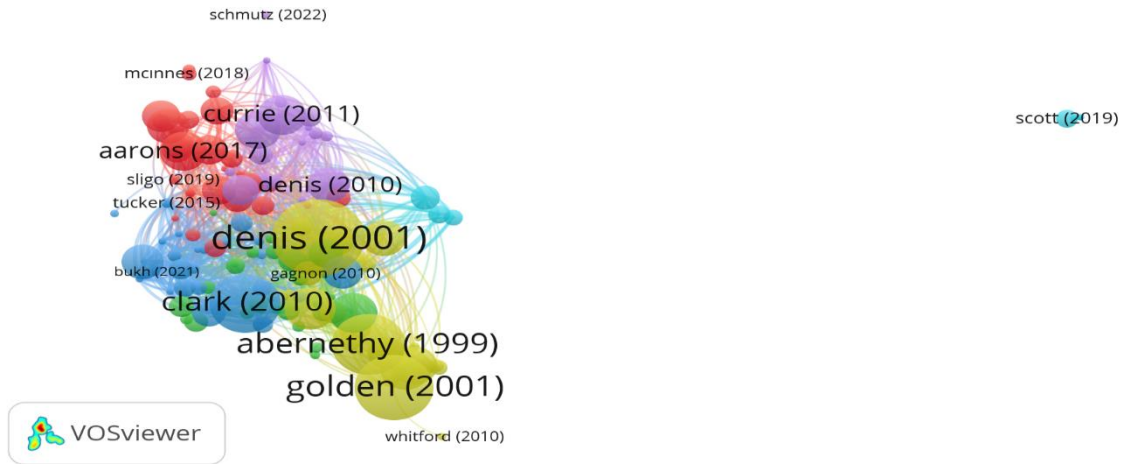
Tablo 2. Stratejik Değişim Alanında En Fazla Atıf Alan Çalışmalar

Yazarlar/Yıl	Makale	Atıf
Denis, J. L., Lamothe, L., & Langley, A. (2001).	The dynamics of collective leadership and strategic change in pluralistic organizations.	486
Golden, B. R., & Zajac, E. J. (2001).	When will boards influence strategy? Inclination× power= strategic change.	352
Abernethy, M. A., & Brownell, P. (1999).	The role of budgets in organizations facing strategic change: an exploratory study.	306
Clark, S. M., Gioia, D. A., Ketchen Jr, D. J., & Thomas, J. B. (2010).	Transitional identity as a facilitator of organizational identity change during a merger.	288
Naranjo-Gil, D., & Hartmann, F. (2007).	Management accounting systems, top management team heterogeneity and strategic change.	148

3.5. Makalelerin Bibliyografik Eşleşme Analizi

Kessler tarafından formüle edilen bibliyografik eşleşme analizi, iki makalenin referans listelerinin örtüşmesini tanımlamaktadır ve karakterize etmektedir; burada iki makale arasındaki bağlantı birimi, her iki makale tarafından da benimsenen bir referans ögesi olarak tanımlanmaktadır (Kessler, 1963). İki makale arasında ortak bir referans ögesi varsa bunlar bibliyografik olarak bağlanmaktadır (Egghe ve Rousseau, 2002) ve ortak öğelerin sayısı bibliyografik eşleşmenin gücünü belirlemektedir. Bu nedenle, iki makale arasında bibliyografik eşleşme, en az bir ortak yayına atıfta bulunduklarında meydana gelmektedir. Bu bağlamda bibliyografik eşleştirme, aynı referansları kullanarak iki makale arasındaki bağlantıyı işaret etmektedir (Glänzel ve Czerwon, 1996). Bu kapsamda en az bir atıf alma kriteri ile yapılan analiz sonucunda 137 birim, 6 küme, 2291 bağlantı ve 4306 bağlantı gücü olduğu tespit edilmiştir. Şekil 9’da görüldüğü gibi en fazla bibliyografik eşleşme olan yayınlar Denis (2001) 486 atıf, Golden (2001) 352 atıf ve Abernethy (1999) 306 atıf ile ilk üç sırada yer almaktadır. Toplam bağlantı gücü bakımından ise Lockett (2014), Millar (2013) ve Clark (2010) ilk üç sırada yer almaktadır.

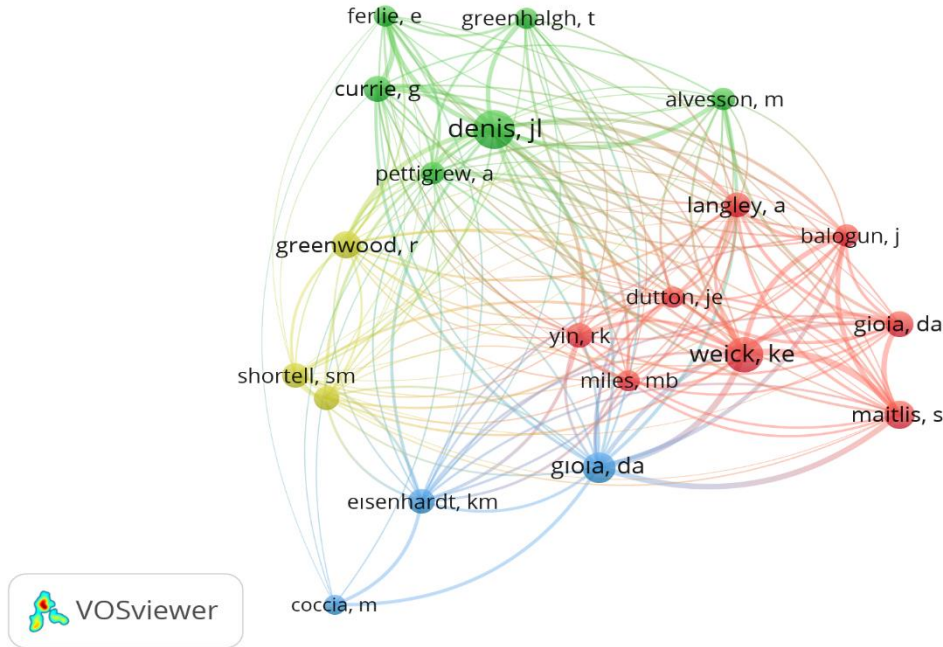
Şekil 9. Makalelerin Bibliyografik Eşleşme Bağları

3.6. Ortak Atıf Analizi

Ortak atıf analizi, aynı anda atıf yapılan yayınların tematik açıdan benzerlik taşıdığı varsayımına dayanan bir bilim haritalama tekniğidir (Hjørland, 2013). Small (1973) tarafından detaylandırılan ortak atıf analizi, iki belgenin aynı referans listesinde birlikte bulunmasına, yani iki belgenin birlikte atıf yapılma sıklığının analizine dayanmaktadır. Ortak atıf analizi, iki yayın arasındaki ilişkiye veya etkileşime odaklanmaktadır ve diğer yayınlarda birlikte atıf yapılan yayınlara genel bir bakış sunmaktadır (Van Nunen vd., 2018). İki yayına ne kadar çok atıf yapılırsa aralarındaki benzerliklerin o kadar fazla olduğu varsayılabilir. Atıf sayısı minimum 20 seçilerek 20 birim üzerinden analiz yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre 4 küme, 170 bağlantı ve 1850 bağlantı gücü tespit edilmiştir. Aynı renk kümede bulunan yazarların benzer çalışmalar yaptığı anlamına gelmektedir. Şekil 10'da görüldüğü gibi en fazla ortak atıf yapılan yazarlar Denis Jean-Louis (74), Weick Ke (60) ve Gioia Da (44) olarak tespit edilmiştir. Bağlantı gücü açısından da ilk sırada Weick Ke, ikinci sırada Denis Jean-Louis ve üçüncü sırada Gioia Da yer almaktadır.

Şekil 10. Ortak Atıf Yapılan Yazarlar Arası Bağlar

IV. TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevcut literatürün kapsamlı bir analizi, hangi konularda yeterli araştırma yapıldığı ve hangi alanlarda daha fazla çalışma yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu durum, yeni araştırma fırsatlarını ortaya çıkarmaktadır. Bibliyometrik analiz, sağlık sektöründeki stratejik değişim çalışmalarında hangi araştırmacıların ve kurumların ön plana çıktığını, hangi iş birliklerinin en verimli olduğunu belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu, araştırmacılar arasında yeni iş birlikleri kurulmasını ve mevcut iş birliklerinin güçlendirilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda makalenin amacı, bibliyometrik bir analize dayalı olarak sağlık sektöründeki stratejik değişim yayınlarının temel özelliklerine makroskobik bir genel bakış sağlamaktır. Bu makalede sunulan bilgiler, sağlıkta stratejik değişim araştırması alanında elde edilen araştırma ilerlemesine ilişkin net bir görüntü sağlamaktadır ve araştırmacılara ve uygulayıcılara yazarlardan, dergilerden, ülkelerden, kurumlardan, referanslardan ve araştırma konularından kaynaklanan temel etkileri belirlemede yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre yayın eğilimi 2015 yılından itibaren düşüş göstermektedir. Bu düşüş eğiliminin önümüzdeki yıllarda da devam edip etmeyeceği net olarak bilinmemektedir. Belirli bir araştırma alanındaki bilimsel yayınların genel büyümesini değerlendiren Price yasasında dört aşama bulunmaktadır (Price, 1963). Bu yasanın son aşamasına göre araştırma alanlarının doygunluğa ulaştığı olgunluğun dönüm noktasını yansıtır ve bu da yayınlarda önemli bir azalmaya neden olur. Ancak sağlık sektöründe stratejik değişim araştırması alanında bu olgunluk noktasına ulaşıp ulaşılmadığı bilinmemektedir. Sonuçta bu alan şu ana kadar stratejik değişim kavramının tanımı, içeriği ve sonuçları konusunda fikir birliğinin eksikliği ile karakterize edilmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre en çok yayın yapan yazarların görev aldığı üniversiteler sırasıyla Warwick Üniversitesi, Boston Üniversitesi ve Washington Üniversitesi olarak tespit edilmiştir. WoS veri tabanında üniversiteler dışındaki yazarların kurum ve kuruluş bilgilerinin tam olarak belirlenememektedir. Stratejik değişim araştırmasına katılan kurumlar akademik, özel kuruluşlar ve kamu kuruluşları gibi kategorilere göre alt gruplara ayrılabilir. Böylece, sağlık alanında stratejik değişimle ilgili araştırmaların akademik dünyada tam olarak yer alıp almadığı belirlenebilir ve paydaş katılımı ve politika odağına ışık tutabilir. Ekonomik ve politik olarak dünyaya yön veren G7 ülkeleri (ABD, Japonya, İtalya, Almanya, İngiltere, Kanada ve Fransa) dünyanın sanayileşmiş en büyük ülkelerindendir (Belke, 2020). Çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda İngiltere, ABD ve Kanada'nın en çok yayın yapan ülkeler olması, ülkelerin ekonomik kalkınma bilimsel ve akademik yatırımlara katkıda bulunduğunu ispatlamaktadır. Farklı bir alanda Gök (2021) tarafından yapılan çalışmada ülkeler arası iş birliğinin en yüksek olduğu ülkeler İngiltere ve ABD olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar çalışma bulgularıyla örtüşmektedir.

Bir makalenin aldığı atıflar hem etkisini hem de görünürlüğünü değerlendiren bir ölçüt olarak kabul edilmektedir (Lv vd., 2011). Çalışma kapsamında en çok atıf alan yazarların Denis Jean-Louis, Langley Ann ve Lamothe Lise olduğu görülmektedir. Makalelere, birçok farklı çalışmada referans verilmesi, konunun geniş bir alana hitap ettiğini ve çok çeşitli araştırma konularına etki ettiğini gösterir. Bu durum, makalenin stratejik değişim alanında farklı disiplinlerde de önemli bir kaynak olarak kabul edildiğini işaret etmektedir. Sonuç olarak, stratejik değişim alanındaki bir makalenin çok atıf alması, makalenin hem teorik hem de pratik açıdan büyük bir öneme sahip olduğunu ve geniş bir etki yarattığını göstermektedir. Bu tür makaleler, alanındaki literatürü şekillendirme ve geliştirme konusunda kritik bir rol oynamaktadır.

Araştırmanın başka bir bulgusuna göre anahtar sözcüklerin tekrar sayıları stratejik değişim, organizasyonel değişim ve sağlık hizmetleri olarak tespit edilmiştir. Sonuçlara göre en sık kullanılan anahtar kelimelerle bağlantılı olarak liderlik, stratejik değişimi uygulama, yenilik, değişim yönetimi, örgüt kültürü gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Pereira ve diğerlerinin 2023 yılında yapmış oldukları çalışmada sağlık kurumlarındaki stratejik değişim kavramıyla ilişkili olan ve en çok kullanılan kavramların, liderlik, kültür, kalite, bilgi, iletişim gibi uygulamaya yönelik kavramlar olduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, sağlık hizmetlerinde stratejik değişim ve liderlik arasındaki ilişki, değişim süreçlerinin başarılı bir şekilde yönetilmesi ve uygulanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Etkili liderlik, stratejik değişimlerin benimsenmesini, uygulanmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Sağlık sektöründeki kaynakların kısıtlılığı ve değişimin yıkıcı etkisi nedeniyle sağlık kurumlarının aynı anda birden fazla büyük stratejik değişim girişiminden kaçınmaları gerekmektedir (Galpin, 2018). Stratejik değişim girişimlerini hayata geçirirken liderlerin, değişimin kurum üzerindeki etkisini göz önünde bulundurması ve başarısızlık riskini azaltacak stratejiler geliştirmesi önemlidir. Stratejik yönetim değişiklikleri etkili bir şekilde yönetilmediğinde, sağlık yönetiminin kendine özgü özellikleri ve karmaşıklığı, uygulamada hata ve değişkenlik oranının artmasına yol açabilir.

Bu bibliyometrik çalışmanın bazı sınırlılıkları vardır. Öncelikle arama Web of Science'ta listelenen yayınlarla sınırlı olmuştur. WoS en büyük küresel veri tabanları arasında yer alsa da elbette sağlık alanındaki stratejik değişim araştırmalarının tümünü içermemektedir. PubMed veya Scopus gibi diğer uluslararası veri tabanları da daha sonraki yapılacak çalışmalarda kullanılabilir. Bir başka sınır olarak bibliyometrik analiz nicel yöntemleri kullanır. Dolayısıyla yayınların içeriği veya kalitesi

yorumlanamaz (Dunk ve Arbon, 2009). Bu, bazı yayınların stratejik değişim dışında farklı bir konuyu ele almasına rağmen analizlere dahil edildiği anlamına gelebilir. Bibliyometrik analizi karakterize eden bu sınırlamalara dayanarak, daha ileri araştırmalar için daha derin bir içerik analizi yapılması önerilmektedir. Ek olarak, araştırma yalnızca makaleleri içermektedir. Mevcut çalışmanın sonuçları, kitap/kitap bölümleri ve kongre bildirileri gibi bilimsel yayınları inceleyerek gelecekteki araştırmalarla genişletilebilir.

Sonuç olarak bu çalışma stratejik değişimi destekleyen ve uygulamayı geliştirmek için ilişkili kavramların neler olduğunu göstermektedir. Sağlık sektöründe ve sağlık kurumlarında stratejik değişimi başlatma ve uygulama üzerindeki literatürün geliştirilmesi için ilişkili kavramlarla daha derinlemesine çalışmalar tasarlanarak bu alanda daha fazla gelişim sağlanabilir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma, etik kurul onayı gerektirmemektedir.

KAYNAKLAR

- Abernethy, M. A., & Brownell, P. (1999). The role of budgets in organizations facing strategic change: an exploratory study. *Accounting, organizations and society*, 24(3), 189-204. [https://doi.org/10.1016/S0361-3682\(98\)00059-2](https://doi.org/10.1016/S0361-3682(98)00059-2)
- Appio, F. P., Cesaroni, F., & Di Minin, A. (2014). Visualizing the structure and bridges of the intellectual property management and strategy literature: A document co-citation analysis. *Scientometrics*, 101(1), 623–661. <https://doi.org/10.1007/s11192-014-1329-0>
- Ash, M., Seago, J. A., & Spetz, J. (2014). What do health care unions do?: A response to Manthous. *Medical Care*, 52(5), 393–397. <https://doi.org/10.1097/MLR.0000000000000124>
- Astley, W. G., & Van de Ven, A. H. (1983). Central perspectives and debates in organization theory. *Administrative Science Quarterly*, 28(2), 245–273. <https://doi.org/10.2307/2392620>
- Bahuguna, P. C., Srivastava, R., & Tiwari, S. (2023). Two-decade journey of green human resource management research: A bibliometric analysis. *Benchmarking: An International Journal*, 30(2), 585–602. <https://doi.org/10.1108/BIJ-10-2021-0619>
- Baker, H. K., Pandey, N., Kumar, S., & Haldar, A. (2020). A bibliometric analysis of board diversity: Current status, development, and future research directions. *Journal of Business Research*, 108, 232–246. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.11.025>
- Barnett, W. P., & Carroll, G. R. (1995). Modeling internal organizational change. *Annual Review of Sociology*, 21(1), 217–236. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.21.080195.001245>
- Begun, J. W., Zimmerman, B., & Dooley, K. (2003). Health care organizations as complex adaptive systems. In S. S. Mick & M. Wyttenbach (Eds.), *Advances in health care organization theory* (pp. 253–288). Jossey-Bass.
- Belke, M. (2020). CRITIC ve MAIRCA yöntemleriyle G7 ülkelerinin makroekonomik performansının değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(Temmuz 2020, Özel Ek), 120–139.
- Cisneros, L., Ibanescu, M., Keen, C., Lobato-Calleros, O., & Niebla-Zatarain, J. (2018). Bibliometric study of family business succession between 1939 and 2017: Mapping and analyzing authors' networks. *Scientometrics*, 117, 919–951. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2889-1>
- Clark, S. M., Gioia, D. A., Ketchen Jr, D. J., & Thomas, J. B. (2010). Transitional identity as a facilitator of organizational identity change during a merger. *Administrative science quarterly*, 55(3), 397–438. <https://doi.org/10.2189/asqu.2010.55.3.397>
- Currie, G. (2000). The public manager in 2010: The role of middle managers in strategic change in the public sector. *Public Money and Management*, 20(1), 17–22. <https://doi.org/10.1111/1467-9302.00197>
- Davies, C., Bullman, A., & Finlay, L. (2000). *Changing practice in health and social care*. Sage.
- Denis, J. L., Lamothe, L., & Langley, A. (2001). The dynamics of collective leadership and strategic change in pluralistic organizations. *Academy of Management Journal*, 44(4), 809–837. <https://doi.org/10.5465/3069417>

- Denis, J. L., Lamothe, L., & Langley, A. (2001). The dynamics of collective leadership and strategic change in pluralistic organizations. *Academy of Management journal*, 44(4), 809-837. <https://doi.org/10.5465/3069417>
- Dirik, D., Eryılmaz, İ., & Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların VOSviewer ile bibliyometrik analizi. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(2), 164–188. <https://doi.org/10.54733/smar.1271369>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Dunk, A. M., & Arbon, P. (2009). Is it time for a new descriptor ‘pressure injury’: A bibliometric analysis. *Wound Practice & Research: Journal of the Australian Wound Management Association*, 17(4), 201–207.
- Egghe, L., & Rousseau, R. (2002). Co-citation, bibliographic coupling and a characterization of lattice citation networks. *Scientometrics*, 55(3), 349–361. <https://doi.org/10.1023/a:1020458612014>
- Ferlie, E., & Bennett, C. (1992). Patterns of strategic change in health care: District health authorities respond to AIDS. *British Journal of Management*, 3(1), 21–37. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8551.1992.tb00033.x>
- Free, C., Phillips, G., Watson, L., Galli, L., Felix, L., Edwards, P., ... & Haines, A. (2013). The effectiveness of mobile-health technologies to improve health care service delivery processes: A systematic review and meta-analysis. *PLOS Medicine*, 10(1), e1001363. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001363>
- Galpin, T. J. (2018). Realizing your strategy’s potential: A seven-step model for its effective execution. *Strategy & Leadership*, 46(6), 35–43. <https://doi.org/10.1108/SL-09-2018-0088>
- Glänzel, W., & Czerwon, H. (1996). A new methodological approach to bibliographic coupling and its application to the national, regional and institutional level. *Scientometrics*, 37(2), 195–221.
- Golden, B. R., & Zajac, E. J. (2001). When will boards influence strategy? Inclination× power= strategic change. *Strategic management journal*, 22(12), 1087-1111. <https://doi.org/10.1002/smj.202>
- Gök, H. S. (2021). Gönüllü turizm konusunda yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi: Scopus örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1546–1567.
- Greenfield, D., Nugus, P., Travaglia, J., & Braithwaite, J. (2011). Factors that shape the development of interprofessional improvement initiatives in health organisations. *BMJ Quality & Safety*, 20(4), 332–337. <https://doi.org/10.1136/bmjqs.2010.044545>
- Hannan, M. T., & Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. *American Journal of Sociology*, 82(5), 929–964.
- Hjørland, B. (2013). Facet analysis: The logical approach to knowledge organization. *Information Processing & Management*, 49(2), 545–557. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2012.10.001>
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American Documentation*, 14(1), 10–25. <https://doi.org/10.1002/asi.5090140103>

- Kickbusch, I., & Gleicher, D. E. (2012). *Governance for health in the 21st century*. World Health Organization.
- Leonard, K. L. (2014). Active patients in rural African health care: Implications for research and policy. *Health Policy and Planning*, 29(1), 85–95. <https://doi.org/10.1093/heapol/czs137>
- Liu, X., Zhan, F. B., Hong, S., Niu, B., & Liu, Y. (2012). A bibliometric study of earthquake research: 1900–2010. *Scientometrics*, 92(3), 747–765. <https://doi.org/10.1007/s11192-011-0599-z>
- Ly, P. H., Wang, G. F., Wan, Y., Liu, J., Liu, Q., & Ma, F. C. (2011). Bibliometric trend analysis on global graphene research. *Scientometrics*, 88(2), 399–419. <https://doi.org/10.1007/s11192-011-0386-x>
- MacKay, R. B., & Chia, R. (2013). Choice, chance, and unintended consequences in strategic change: A process understanding of the rise and fall of NorthCo Automotive. *Academy of Management Journal*, 56(1), 208–230. <https://doi.org/10.5465/amj.2010.0734>
- Mantere, S., Schildt, H. A., & Sillince, J. A. (2012). Reversal of strategic change. *Academy of Management Journal*, 55(1), 172–196. <https://doi.org/10.5465/amj.2008.0045>
- Meara, J. G., Leather, A. J., Hagander, L., Alkire, B. C., Alonso, N., Ameh, E. A., ... & Yip, W. (2015). Global Surgery 2030: Evidence and solutions for achieving health, welfare, and economic development. *The Lancet*, 386(9993), 569–624. [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)60160-X](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(15)60160-X)
- Mintzberg, H. (1978). Patterns in strategy formation. *Management Science*, 24(9), 934–948. <https://doi.org/10.1287/mnsc.24.9.934>
- Naranjo-Gil, D. (2015). The role of top management teams in hospitals facing strategic change: Effects on performance. *International Journal of Healthcare Management*, 8(1), 34–41. <https://doi.org/10.1179/2047971914Y.0000000078>
- Naranjo-Gil, D., & Hartmann, F. (2007). Management accounting systems, top management team heterogeneity and strategic change. *Accounting, organizations and society*, 32(7-8), 735–756. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2006.08.003>
- Pereira, S. A., Ferreira, J. J., Rammal, H. G., & Peris-Ortiz, M. (2023). Strategic change in the health sector: A literature review and future challenges. *Journal of Organizational Change Management*, 36(2), 346–388. <https://doi.org/10.1108/JOCM-05-2022-0144>
- Perla, R. J., Bradbury, E., & Gunther-Murphy, C. (2013). Large-scale improvement initiatives in healthcare: A scan of the literature. *The Journal for Healthcare Quality (JHQ)*, 35(1), 30–40. <https://doi.org/10.1111/j.1945-1474.2011.00164.x>
- Price, D. J. D. S. (1963). *Little science, big science*. Columbia University Press.
- Ridder, H. G., & Schrader, J. S. (2019). Processing of intended and unintended strategic issues and integration into the strategic agenda. *Health Care Management Review*, 44(4), 332–343. <https://doi.org/10.1097/HMR.0000000000000184>
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science*, 24(4), 265–269. <https://doi.org/10.1002/asi.4630240406>

- Trinh, H. Q., & O'Connor, S. J. (2000). The strategic behavior of US rural hospitals: A longitudinal and path model examination. *Health Care Management Review*, 25(2), 48–64.
- Van de Ven, A. H., & Poole, M. S. (1995). Explaining development and change in organizations. *Academy of Management Review*, 20(3), 510–540. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9508080329>
- Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety Science*, 108, 248–258. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2017.08.011>
- World Health Organization. (2013). *Health 2020: A European policy framework and strategy for the 21st century*. World Health Organization, Regional Office for Europe.
- Yang, L., Chen, Z., Liu, T., Gong, Z., Yu, Y., & Wang, J. (2013). Global trends of solid waste research from 1997 to 2011 by using bibliometric analysis. *Scientometrics*, 96, 133–146. <https://doi.org/10.1007/s11192-012-0911-6>
- Zajac, E. J., & Kraatz, M. S. (1993). A diatremic forces model of strategic change: Assessing the antecedents and consequences of restructuring in the higher education industry. *Strategic Management Journal*, 14(S1), 83–102. <https://doi.org/10.1002/smj.4250140908>